

Numărul 40. Oradea-mare 4/16 octombrie 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Domnul Pulcinel.

Poveste de *Carmen Sylva*.

I

A fost odată ca nici odată; dacă n'ar fi, nu s'ar povesti.

Pe când se potcoviă puricele cu 99 oca de fer, de da cu spinarea de cer și tot remănea călcăiul gol, pe atunci s'a născut Pulcinel.

Când Pulcinel se pregătia să vină în lume, se auzi o strașnică trăsătură în pădurea din deal, unde meșterul îl croia dintr'un brad, cu unelte care veniau singure, singurele, de i se puneau în mână. Lucrul mergea repede, frumos și bine, înse meșterul nu șciu pentru ce, îi trecu prin minte, că un grozav Pulcinel are să iasă din mâinile sale.

Când înse noul născut se vedu isprăvit, el nu fu de fel mulțumit cu făptura sa, și, strîmbându-se urt de tot, și se:

— Dar sînt al dracului de lat!

— Prostule! îi și se meșterul, n'ai tu oare doue laturi, doue fețe și doue părechi de ochi, ca să privești în lume! Nu ți-e destul atât? Ce mai vrei?

— Dar n'am inimă de loc și nici măcar loc pentru o inimă!

— Dobitoc ce ești! În locul unei inimi nefolositoare și de prișos, ți-am pus ceva mai bun, o sforicică care să te cărmuiască! Așa e lucru mai simplu și mai sigur.

— Așa este! M'aș mulțumi și cu sforicica, dacă n'ar trage-o alții.

— Dar nu știi tu, băete, că și inima este numai o sforicică, pe care o trag alții?

Iar Pulcinel, deschidînd niște ochi mari, răspunse plin de mirare:

— Și eu care credeam că oamenii pot face tot ce voesc!

— Dar n'ai tu și o mască, puiule?

— Ce să fac cu ea?

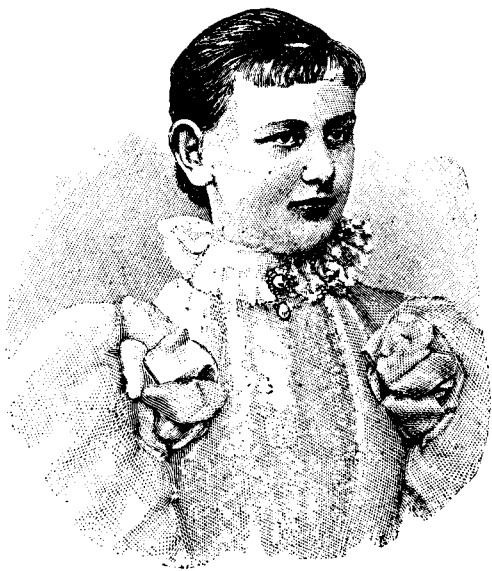
— Ce să faci!.. Să-ți ascunzi gândurile!

II

Astfel făcut, Pulcinel avea aerul unui înțelept, când sta atârnat de părete în toată frumusețea lui, privind lumea ce-l încongiură: — mieii cei minunați, de lemn și de bumbac, — copacii cei verzi și mândri,

— corabia lui Noe, în care veve-rița eră tot atât de mare ca și un câne, iar porcul cât cămila, — satele și orașele cele mari, ale căror case erau zugrăvite cu fel de fel de colori și aveau ferestrele închise, de nu se deschideau nici odată, pentru ca 'nu cumva aerul din năuntru să se strice și pentru ca să nu pîtrundă pulberea înăuntru, morile ce se întorceau cu cheia și cari făceau tic! tac! și din cari morarul își scoatea capul clătîndu-l, — stau-tele pline de vaci pătate cu negru și cu coarne adevărate.

Pulcinel ar fi fost mulțumit să se uite cu amîndouă fețele, ca să se bucure îndoit de toate aceste frumuseți, mai cu samă de o gingașă păstorită de lemn, cu rochița rotundă, cu pălăria ro-

VILHELMINA REGINA HOLANDIEI.

tundă, cu cepul rotund, cu ochii rotunzi; dar eră atârnat de părete și nu se putea mișcă.

Intr'o zi veni un domn cu o fetiță, care, îndată ce vëdù pe Pulcinel, numai decât voi să-l aibă.

Meșterul îl luă de pe părete, iar fetița începù îndată să tragă de sfori cu putere grozavă, așa că bietul Pulcinel nu mai vedea și nu mai aușia nimic, căci făcea săriturile cele mai nebnatice și mișcările cele mai nepomenite, dar cu fața de tot serioasă, ca și când ar fi fost vorba despre vre-o afacere de stat.

Copilița nu-l mai lăsă din mâni, și așa Pulcinel părăsi raiul copilăriei sale și plecà în lumea mare. De altmintelega, el eră mândru de această schimbare.

III

Acasă la fetiță, Pulcinel întelni o număroasă societate, care-l cam puse pe gânduri.

Erau doamne frumoase cu rochii de mătase și cu păr lung, cășori cari mergeau singuri, maimuțe cari cântau, dănțuitoare cu tamburinele lor și altele. El se simția de tot străin în mijlocul acestor mândre ființe, cari îl priviau cu dispreț.

Dar fetiței îi eră Pulcinel mult mai drag decât toate doamnele, ori cât erau ele de frumoase, și nici nu se mai uită la dăsele. Ea nu se mai jucă decât cu scumpul Pulcinel, îi povestia basme lungi, făcându-i toate mișcările, și când ele erau bine executate, ea izbucnia de ris, scuturându-și pletele; iar ochii ei străluciau de plăcere. Pulcinel făcea tot ce-i sta prin putință ca să-și mulțumească stăpâna; sforicelele lui tremurau de dragoste și de iubire, ca și cum ar fi fost o adevărată inimă.

Intr'o noapte se petrecu ceva neobișnuit, care nici nu i-a trecut prin gând vre-odată. El vëdù o față rotundă și luminoasă uitându-se în lăuntru pe fereastră.

În lumea lui de altă dată, la sfințitul soarelui, se închideau totdeauna obloanele de fer cu sgomot îngrozitor. Nici nu-ș putea închipi că putea să existe și luna în lume. Îi tremurà tot trupul când fața lunei se uită la el cu suris prietenesc. Îi se părea chiar că se apropie de dănsul, de oare-ce alunecă de-alungul ferestrei, ca și cum ar fi vrut să între înăuntru. Ah! cât eră de frumoasă, de rotundă și de luminoasă! Dar de odată! Sfinte Dumneșeule! i se părù că luna își bate joc de dănsul și-și întoarce fața de la el. Pulcinel sguđu atât de tare de sfoara de care eră acățat, pentru ca să se ia după lună, încât cădù jos în genunchi; dar în deșert! frumoasa arătare, după ce rise și mai mult, se făcù nevădută.

IV

Abia uitase această groznică întâmplare, când iată că se ivi alta și mai grea. Găsit jos pe scânduri, el fu atârnat de brațul unui candelabru. Când soarele pëtrunse în casă, Pulcinel zări pe părete ceva ce nu mai vëduse încă: umbra sa! Mai înteu își închipi că este cineva care vrea să-l supere; dar vëdënd că acel cineva nu se mișcă de loc, Pulcinel începù să-l amenințe cu mâna; necunoscutul făcù și el tot așa. Sări în sus ca să se arunce asupra lui; întocmai așa făcù și celalalt. Și celalalt îi semănă atât de mult la față, dar eră așa de fără trup, așa de neînțeles! Atunci Pulcinel se simți cuprins de o mare spaimă.

Păți și el ca mulți oameni: i-a fost frică de tainicul necunoscut. Din această pricină, el simți slăbi-

ciune prin toate sforicelele, toate vâpselile i se îngălbeniră, și cădù într'un adânc leșin, din care numai mica copiliță l-a putut scoate, după ce l-a mângăiat timp îndelungat.

Îl sărutase de altfel atât de mult, încât vâpselile lui cele frumoase suferise grozav. Dar nu-i mai pășă lui de nimic, de când fața cea strălucitoare se întorsese rîdënd de la el.

V

O nouă spaimă cuprinse pe Pulcinel după câteva zile. Spaima a fost așa de îngrozitoare, încât toate sforicelele lui, de altfel îndestul de șubrede, slăbiră într'atăta încât nu mai putură pune de loc în mișcare picioarele și brațele lui.

Iată cum s'a întâmplat lucrul: Fetița dobândise un frate. Îi trebuia deci și ei un copilăș înfășat, ca să facă și ea ca mama sa.

Și în adevăr se găsi un copil de lemn, pus într'un leagăn minunat, zugrăvit cu roșu și cu albastru.

— Pulcinel! strigă fetița; vëdi tu Pulcinel, avem și noi amândoi un copil!

Dar după durerea cea mare și după înstristarea cea amară și după spaima grozavă prin care trecuse, bietul Pulcinel se simția atât de slab încât nici bucuria nu o mai putea suferi. El puse mâna pe copilul din leagăn și jură să-l ocrotească.

Când înse fetița se încercă să-l facă să sară de bucurie, sfoara se rupse în mâni; iar bietul Pulcinel rămase incremenit și fără simțiri, ca o piatră, ca și când ar fi fost mort.

Cum mai plânse biata fetiță, cu lacrimi ferbinții! câtă amară întristare! — „Dar dragă Pulcinel! vream să-ți fac o bucurie!”

Ei! ca să guste cineva bucuria, mai trebuie și putere, și putere nu mai eră.

Curënd înse părinții împăcară și mângăiară pe fetiță, incredințând-o că omul, în casa căruia se născuse Pulcinel, eră un mare doftor, care îndată îl va vindeca.

VI

Ca om pățit, care a vëdùt lumea, Pulcinel se întoarce în patria copilăriei lui. Dar acolo nimeni nu-l a mai cunoscut, nici chiar meșterul care-l făcuse.

Eră așa de schimbat! El privia de sus cu amândouă fețele lui cu mândrie la oile, la păstorilele, la satele, între cari își petrecuse întăia vreme a vieții!

Nimic nu-i mai eră pe plac, după ce vëduse doamnele cele frumoase, caii cei adevărați și oile cari strigau bee! bee! când le dai capul în jos. Toate i se păreau aci sărăcie, după cele ce vëduse în lumea cea mare din care se întorsese!

În această stare sufletească el a fost dres, spelat, vâpsit din nou și întărit cu alte sforicele, pentru că fetița nu voia un alt Pulcinel nou și venia în fiecare zi ca să afle cum îi mai merge cu sănătatea.

În sfârșit Pulcinel se întărise și eră în stare tot așa de bună și de minunată ca înainte. El gândia cu bucurie cum are să întorcă spatele vechei sale patrii, când o ultimă lovitură, și mai amară decât toate celelalte, îl izbi fără de veste.

O nemărginită umilință! Cum eră el acățat de părete, vëdù de odată o păpușă cu foarte multe încheeturi, care putea să se mișce mult mai bine decât

el, putea să șadă și să stringă în brațe, să mânânce singură și să umble.

În acel minut el simți că i se rupe ceva într'ensul, dar nu șcdea ce; simția înse bine că eră rănit de moarte.

Meșterul nici nu băgă de samă această nenorocire și-l trimise din casa sa ca însănătoșit.

VII

— Hei!.. hei!.. Pulcinel, băete ia să mai fim acum veseli! strigă fetița în bucuria ei. Scumpe Pulcinel! ia sări cu mine! joacă cu mine! iață-ne iar împreună!

Jucă fetița cu densusul prin casă și trăgea cam tare de sfoară, pentru că i se părea că el nu răspunde în de ajuns la bucuria ei. I se părù chiar că Pulcinel este prea serios. După o nouă smâncitură, sfoara se rupse, iar brațul drept cădù și remase fără mișcare.

În fața acestei nenorociri, fetița se oprì scurt, se încrunță de necas, își asvêrli prietinel din dosul ușei, pentru că-și închipuiă că nu o mai iubeșce.

Și el sêrmanul își dăduse atâta osteneală ca să-și ascundă întristarea, sărind de bucurie cât putea, ca și mai înainte, numai și numai ca mica lui prietină să nu fie întristată pentru amarul lui!

Ne mai avênd nimic de așteptat, el sta întins jos, părăsit, rănit, cu sforicelele rupte, dat cu mânie la o parte de mica sa stăpână. El nu mai voiă să trăiască, căci vêduse că lumea nu-i e de nici un folos, că este un netrebnic și că se gășiau păpuși frumoase cu încheeturi, cu mult mai bune decât densusul. Plin de amărăciune, el adormi.

VIII

Pe când dormiă, el avù un vis foarte frumos. Se vêdù iarăș în raiul copilăriei sale, cu oițele, cu copacii, cu corabia lui Noe și cu moara. Uitase luna, doamnele îmbrăcate cu mătase, mieluseii cari strigau bee! umbra cea inspăimântătoare și păpușea cea cu încheeturi multe — uitase până și durerea ce-i pricinuisse fetița, — toate erau uitate! Îi veni iarăș în minte visul fericit al copilăriei lui, și acest vis i se părea cu mult mai adevêrat și mai frumos decât întreaga lui viață amărită.

Credea că este un Pulcinel prea fericit și nici nu simți că copilița, scoborând scara și sărind cu o nouă păpușe cu încheeturi în brațe, îl călcă fără de voe și fără să-l fi vêdùt. De această amărăciune a fost ferit, pentru că fusese totdeauna un Pulcinel foarte cuminte, făcându-și cu plăcere îndatoririle.

IX

Dar fetița se întoarse numai decât înapoi și găsi pe bietul Pulcinel strivit. Neșciind că chiar ea singură îl adusese în această stare, ea învinovăți pe toți și pe toate plângând, și începù să-l iubească iarăș ca mai înainte. Voiă cu ori-ce preț să-l tămăduiască; îl puse deci în cel mai moale pat al unei din frumoasele doamne de mătase, dîcînd că aci trebuia să se vindece; căci nimeni în lume nu-i făcuse atâta bucurie ca scumpul ei Pulcinel.

Ah! dar el sêrmanul zăcea strivit; nimic nu-i mai putea da înapoi viața, nici lacrimile, nici dorul, nici laudele. Căci lauda nu-l mai putea înveseli, de

oare-ce mort fiind, nu o mai putea auzi. Acum pentru întîia oară nu mai putea să mîngăe pe buna sa stăpână, după cum făcea odinioară. Nici un cuvênt măcar nu-i mai putea spune. Oh! Era o mare jale!

X

Atunci Pulcinel se simți de odată foarte bine.

În timpul nopții, pe când toată lumea dormiă, luna intră în casă; ea priviă cam la parte, puțin cam tristă; iar glasuri dulci începură să se audă, ca și când toate musicile din micul seu raiu din tinerețe se înțeleseseră împreună ca să cânte în acelaș timp cântece duioase; iar copacii cei mici șoptiau între densusii incetișor, roata morii se mișcă, mieluseii de lemn, altă dată nebăgați în samă, dîceau! bee! și păstorilele dăntuiau și cele mai frumoase păpuși cu încheeturi îl îmbrățișau.

Iar din cerul păpușilor de lemn, cel mai venerabil dintre Pulcineli, ce s'au vêdùt vre-odată, îi întinse mâinile sale și-l atrase cătră densusul.

O lumină strălucitoare îl învăli din toate părțile și, cu totul schimbat la față, Pulcinel își lăsă pe pământ masca și sforicelele, sburând înaripat acolo unde nu mai e nici un necas, nici spaimă, nici frică, nici ingratitude, nici rușine, și unde totuș e loc mic chiar pentru cel mai umil Pulcinel, adese-ori loc mai presus decât pentru doamnele îmbrăcate în mătase, ce nu au fost decât frumoase, dar cari nu și-au dat osteneală să învesească pe copil, cum a făcut Pulcinel cel nebăgat în samă.

Cugetări.

Ca să trăești bine cu toată lumea, nu e de ajuns numai să nu te amesteci în trebile altora, ci mai trebuie să suferi ca alții să se amestece într'ale tale.

*

Adese-ori o femeie face mai multe victime cu evantaliul seu, decât un general cu artileria sa.

*

Acela care dă peste un ginere bun, câștigă un fiu; dar acela care dă peste unul reu, pierde o fiică.

*

Inima omului este un abis de suferință, a căruia adâncime n'a fost nici odată măsurată, și nici se va măsura.

*

Nimeni nu e mai fericit decât acela, care nu cunoașce de loc dorințele.

*

O inimă fără pată nu cunoașce teama.

*

Femeii poți să ascunzi ori și ce, până chiar și ura; amorul înse nici odată.

*

Nenorocirea este singura greutate care devine cu atât mai grea, cu cât sînt mai mulți aceia cari o poartă.

*

Trecutul e cel mai neînduplecat dintre creditori.

*

Forța unei națiuni consistă în economia forțelor sale.

*

Pasări călătoare.

*Cale bună! ... Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Pasările care-și duc
Puii peste mare.*

*Eu rămân în prag supus,
Risipit ca fumul,
Vai — și puii mei s'au dus...
Cin' le-arată drumul?*

*Oine mută cuibu 'n stuf,
Vântul dacă vine,
Și le-așterne 'n leagăn puf,
Să le fie bine?*

*Oine 'n drum le-a desmierdă,
V'a 'ncălzi la soare,
Apa 'n care s'or scaldă,
Dând din aripioare? ...*

*Simt credințele cum mor
Inecate 'n frică;
Să nu-mi pici cumva din sbor,
Pui de rădunică!*

*Cale bună! Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Pasările care-și duc
Puii — peste mare.*

*Îmi șterg ochii, orbi de plâns,
Ei se udă iară...
Unde ești, la ce te-ai stîns,
Dulce — dulce vară?!*

Septembre 1898.

MARIA CUNȚANU.

Mița cu clopot

Comedie populară cu cântece și joc, într'un act.

(Urmare)

Scena XVII.

PELAGIA, apoi PINTENAȘ.

Pelagia (eșind cu o mătură mare.) Îi aștept gata. Pintenaș m'ă spus s'aduc o botă, da mai bine me priccep eu la mătură. Cu asta se scoate gozu. Am să-î mătur, să-și aducă aminte de noaptea asta. (Strigând în lăuntru.) Pintenaș! Haiđ afară și nu mai bé atâta, că te 'mbeți și n'oiu avé nici un folos de tine.

Pintenaș (eșind cu o sticlă în mână.) Numai ce-am înghițit una . . . Nu te teme, nu me 'mbet eu cu una cu doue.

Pelagia. Du-te și umple ciubăru cu apă și-l sue colo 'n vârfu căsii și când oiū strigă, să torni apa pe el.

Pintenaș. Da bun căprar ai mai fi fost dta.

Pelagia. Nu 'ntinde vorba și fă iute ce ț-am spus.

Pintenaș. Iată că și vine ctitoru . . . Haiđ iute d'aice, să nu ne vadă; să ne ascundem. Iute, iute! (Se retrag amândoi de după o casă și pândesc de acolo.)

Scena XVIII.

ACEIASI și CHIRILĂ în haine de gornic.

Chirila. Am și vinit. Nici nu m'am dus acasă, ca nu cumva să me vadă nevasta. Am fost numai la gornicu și am îmbrăcat hațnele lui, să nu me cunoască nimeni. . . . Băta mea nevastă, cum doar me de bine acuma; nici nu visează că bărbatu ei face ștângării . . . E bună, foarte bună, dar cam proastă . . .

Pelagia (voind să sară în mijloc, dar Pintenaș o oprește.) Ț-oiū arată eu îndată ce știu.

Pintenaș (oprindu-o.) Dă-î pace să-și spună tot ce are pe suflet.

Pelagia. Uf! nu mai pot de ciudă.

Pintenaș. Sta! pe pace . . . Aceasta-i numai utrenia, de-acuma vine liturghia.

Chirila. În sfârșit mi s'a urit cu ea și pace.

Pelagia. Auđi mē! I s'a urit cu mine și pace. (Scuipă 'n palme și vrea să sară spre el.)

Pintenaș (oprindu-o.) Aib! minte și nu strică tot! Așteaptă să-și sfârșească spovedania.

Chirila. Dăscălița e schitace. Are o față pe vină 'ncoaci! Când o ved, imi perd mințile.

Pelagia. Uf! maică, me ustură palma.

Pintenaș. Las' să vie și turturica.

Chirila. Nevasta mea, o gurișe, o schidoală . . .

Pelagia. Nu mai pot. (Se zmăceșce din mâinile lui Pintenaș și cu mătura 'n mână sare spre Chirila.)

Chirila (la parte.) Auleo, nevasta mea! (Se ascunde iute de după o casă.)

Pelagia (fugind după el.) Dacă ești om de omenie, la ce fugi de mine? Haiđ să-ți ved cinstitu obraz, cine ești? (Chirila își ascunde fața în haină. Tăcere.) Nu grăești? Pintenaș, vino iute! Un tâlhar!

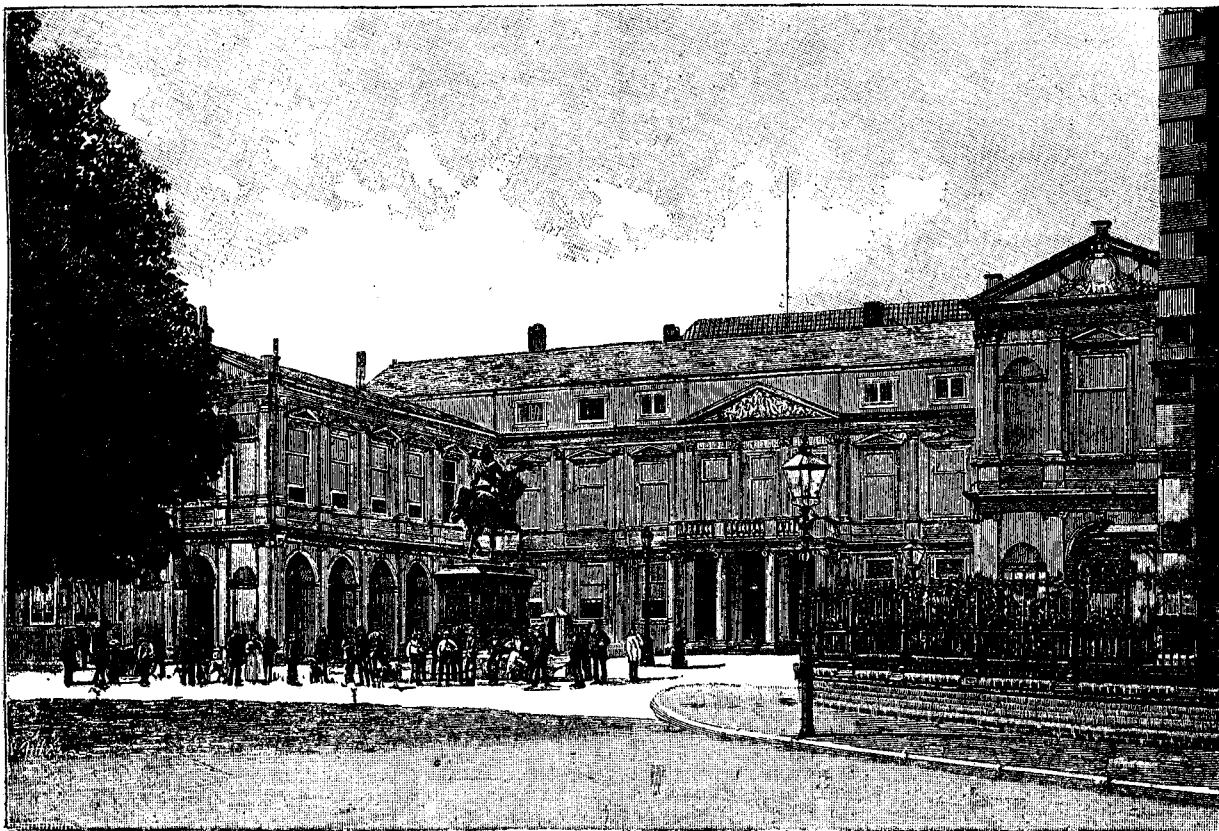
Pintenaș. Dă 'n el.

Pelagia (pisează bine cu mătura pe Chirila, care fuge roată pe scenă, Pelagia în urma lui tot lovindu-l.) Na, na, ticălosule!

Pintenaș (la parte.) Da bine-l mai muștrulueșce.

Palatul regal în Amsterdam.

Palatul regal în Haga.

Chirila (fugind, la parte.) Și nu pot să spun cine-s, că m'aș da de gol.

Pintenaș. Are haine de gornic. De bună seamă-î gornicu scos din slujbă și a vinit să fure.

Pelagia (lui Pintenaș.) Du-te și chiamă satu. Ba nu. Mi-oî face eu lege. Stăi aici până ce-aduc o funie, să-l legăm bot. (Lui Chirilă, care într'aceste s'a ascuns într'un unghieț.) Stăi molcom, că chiem oamenii și te-or prăpădi. (Lui Pintenaș.) Ia ține mătura și grigi de el! (Ii dă mătura și ese.)

Scena XIX.

PINTENAȘ ȘI CHIRILA.

Pintenaș (punând mătura la umăr, se plimbă soldățește.) Unu, doi; unu, doi; unu, doi... A dracului grea-î și pita cătânească. Să stai tu tot șilboc și să nu faci alt ceva decât: unu, doi, unu, doi... în loc să te culci și să tragi un puiș de somn... (Arătând spre Chirila.) Da și dnia lui a pățit-o (Chirila se mișcă.) Să nu cutezi a te mișcă, măi, că te pușc. (Țintește cu mătura spre el.)

Chirila. Da ține-ți gura, ticălosule, că te stropșesc...

Pintenaș. Încă tu cutezi să me ameninți! Las că te învăț eu, lotru ce ești.

Chirila. Lotru ești tu. (Se scoală și sare spre Pintenaș, îl îmbrânțește și-o ia la fugă. (La parte.) Să me duc până ce nu vine nevasta. (Ese.)

Pintenaș (sculându-se repede.) Lotru! Lotru! Prin-deți-l!

Scena XX.

ACEIAȘI, POPOR, apoi PELAGIA.

Un om din popor, (dimpreună cu mai mulți țărani și țerance aduc pe Chirilă.) Iată-l-ai.

Al doile om din popor. Ne-a făgăduit un aldămaș bun, numai să-l lăsăm scăpat.

Al treilea om din popor. Spunea că-i om cinstit.

Pintenaș (lui Chirilă.) Dacă ești om cinstit, de ce ai voit să fugi?

Chirila (la parte.) Și nu pot să spun cine-s.

Pintenaș. Tace. Nu mai încape indoială, că-i un făcător de rele.

Chirila. Minți.

Pintenaș. Aprindeți lumină, să vedem cine-î?

Pelagia (intrând repede.) Iată funia. Legați-l bumb.

Chirila (încet ei.) Pelagio dragă, nu me face de rușine înaintea satului.

Pelagia (încet.) Nu te cunosc. Cine ești?

Chirila (tot încet.) Chirilă, bărbatu-teu.

Pelagia (încet.) Nu cred. Bărbatu-meu îi om cinstit. Petrece nopțile acasă și nu se schimosește în haine de gornic.

Chirila (încet.) Am greșit, iartă-me și trimite oamenii d'aici.

Pelagia (încet.) Ba. Las să vadă toți cine ești.

Chirilă (încet.) Pelagio dragă, ai minte!

Pelagia (încet.) Nu pot. Știi că-s proastă.

Chirila (încet.) Îți fac tot ce vrei.

Pelagia (încet.) Bine. Acum te las scăpat. Dar te rentoarce Iute în hainele tale și spune oamenilor s'a-leagă dascăl pe Ilisie a Bandului.

Chirila (încet.) Îți fac și asta.

Pelagia (cătră popor.) Oamenii, dați-i pace! Îi un

flăcău, eare a vinit să-și vadă drăguța. (Oamenii lasă pe Chirila, care iese iute.)

Rafila (cântă dintre culisse.)

Frunză verde de dudu,

Unde ești iubitul meu?

Pintenaș. Începe și priveghietoarea nopții.

Rafila (cântând tot dintre culisse.)

Tot te caut și tot te-aștept,

Să te string cu dor la pept!

Scena XXI.

ACEIAȘI ȘI RAFILA.

Rafila (intră cântând.)

Că mi-î dor de tine, dor,

Cât de dragul teu mai mor.

Pelagia. Ai întârziat, păsăruică dragă. Bărbătușu a sburat.

Rafila. Ce bărbătuș? Eu treceam p'aici la mătușă mea.

Pintenaș. Mătușă dtale nu șede în partea asta. Ai rățăcit...

Pelagia. Cu voia... să 'ntelnești pe cineva... ca să nu-ți fie urit singură.

Rafila. Jupâneasă ctitoriță, bagă de samă ce vorbești.

Pelagia. Mai bine ai grige dta ce faci.

Pintenaș (Rafiliei.) Știi vorba Românului: mîța cu clopot nu prinde șoareci.

Rafila. Obraznic.

Pintenaș. Me rog. Păzește-ți limba. (Bătându-se pe papt.) Io-s stâlpu bisericii.

Scena XXII

ACEIAȘI ȘI CHIRILA.

Chirila (îmbrăcat în hainele sale.) M'ați trezit din somn. Ce se 'ntemplă p'aici?

Pelagia. A vinit dna dăscăliță din Flămândeii să-ți spună că bărbatu dnia-ei nu voește să fie ales la noi. (Rafiliei, încet.) Spune și dta, că te fac de rușine.

Rafila. Nicî n'a voit.

Chirila. Da nicî nu l-ar fi ales nimeni.

Pintenaș (la parte.) Iute te-ai întors, nene Chirilă.

Chirila. Noue ne trebuie un om tiner, că satu-î mare și pruncii-s mulți. Am gândit dară s'alegem pe Ilisie a Bandului.

Toți. Să trăiască!

Pelagia. Pintenaș, du-te și chiamă pe Ilisie și pe Medreana din casă.

Pintenaș (eșind la parte.) N'am spus eu că are să iasă bine treaba?! (Ese.)

Rafila (la parte.) Oare ce s'a întemplat de s'a schimbat așa de repede ctitorul?!

Scena XXIII.

ACEIAȘI ȘI PINTENAȘ CU ILISIE ȘI MEDREANA.

Chirila. Ilisie, satu 'ntreg voește să te aleagă dascăl.

Ilisie. Mulțumesc.

Pelagia. Bărbatu-meu și eu ț-om fi nași la nunta cu Medreana.

Medreana. Sărutăm mâine.

Pintenaș (lui Ilisie și Medreanei.) Nu v'am spus? Ce spune Pintenaș, e spus.

Toți. Trăiască mirii!

Scena XXIV.

ACEIAȘI și MOȘ TERINTE cu MOȘ LUCA.

Moș Terinte (lui Moș Luca.) Așa dară să ținem și noi cu satu! Trăiască dascălu Condac!

Moș Luca (lui Moș Terinte.) Gândac!... N'am vădit.

Pintenaș (Rafilei.) Doamnă dăscăliță, da cântă-ne una.

Rafilea (cântă:)

Dragostile-s poame 'n dar,
Nu le sameni și resar;
Nu le sapi, nu le plivești,
Doar cu lacrimi le stropesci;
Fie crivăț, ploii, ninsoare,
Ele cresc și fără soare
Și numai din chiar senin
Te trezești cu ele 'n sin,
Când te scoli și când te culci
Și sunt bune și sunt dulci.

Pintenaș. Acuma să cânt și eu una. (Cântă.)

Mița cea cu clopot.

Chorul.

Clopot, clopot, clopot.

Pintenaș.

Face mare tropot.

Chorul.

Tropot, tropot, tropot.

Pintenaș.

Și nu prinde șoareci.

Chorul.

Șoareci, șoareci, șoareci.

Pintenaș.

Chiar să 'mbrace cioareci.

Chorul.

Cioareci, cioareci, cioareci.

Chor final.

(Dansând hora.)

Frunză verde, lemn de soc,

Hai, lelițo, hai,

Să sărim și noi în joc,

Hai, lelițo, hai;

Să te 'nvêrt pe sub suori,

Hai, lelițo, hai,

Toată noaptea, până 'n dorii,

Hai, lelițo, hai;

Să ne vadă lumea 'ntreagă,

Hai, lelițo, hai,

Că-mi ești scumpă și-mi ești dragă,

Hai, lelițo, hai;

Și ridând de grigi și traiu,

Hai, lelițo, hai,

Să gândim că ni-s în raiu,

Hai, lelițo, hai!

(Cortina.)

IOSIF VULCAN.

Vindecarea trândăviei.

Ne-am obișnuit în ziua d'adi să batjocorim, să condamnăm pe oamenii trândavi, pe acești trântori ai societății omenești, cărora le lipsește puterea necesară de voință pentru de a pute lucra intensiv și cu spor. Toate condamnările și batjocurile acestea sunt inșe nejuste; ele stau tot pe o treaptă cu cele folosite de unii oameni cu adevărat reuțacioși față de alții abunăoară găbi, șchiopi, orbi, surzi. Pe toți nefericiții aceștia, — cari în urma defectului lor organic născut sau cu ei deodată sau câștigat pe vre-o altă cale, sunt așa și așa condamnați la o existență destul de miserabilă, — îi compătimim numai. Tot de categoria acestora se țin și oamenii trândavi și pe aceștia avem numai să-i compătimim, căci cauza adevărată a trândăviei lor se reduce la unele stări bolnăvicioase din organismul lor.

Să vedem acum, că trândăvia definind-o pe scurt de *degenerarea puterii noastre morale*, își are oare ea igiena sa proprie? e oare medicul în stare să vindece trândăvia adevărată de a lucra?

Trândăvia ca atare nici când nu se arată de sine singură. Cu ea de odată se ivesc și multe alte simptome, pentru cari indivizii respectivi cer sfatul medicului. Pe baza diferitelor scrutări făcute în direcția aceasta s'a constatat, că toți dispepticii (bolnavi de stomac) și nevrastenicii (bolnavi de nervi) sunt totodată și trândavi.

S'a constatat mai departe, că îndată ce toți aceștia se vindecă de boalele sus atinse, în locul voinței slăbite capătă o voință tare, în urma căreia apoi se fac lucrători sirguincioși. Așa dară dispepsia și nevrastenia au să fie considerate de cauzele mai de aproape ale trândăviei.

Sunt mulți de aceia, cari în urma stării lor materiale bune, trebuie să lucreze de tot puțin sau nici decum și pe cari deci cu tot dreptul îi putem numi trândavi. De trândavii aceștia înșe puțin are să ne pase, căci ei nu formează și nici când nu vor formă „massa mare“ a societății omenești, ci excepțiuni vor rămâne în totdeauna. Ei se simțesc bine și îndestuliți chiar și trândăvind, nelucrând nimica, în urma impregurării sus dișe; trândăvia nu le face grije multă, nu le mustră conștiința; trândăvească, odihnească-se deci și pe mai departe în pace.

Cu mult mai mare e înșe numărul acelor, cari trebuie să lucreze în sudoarea feței lor, pentru ca să-și poată asigura existența, cari înșe pe de altă parte sunt împedicați prin voința lor slăbită de a pute lucra intensiv și cu spor.

Aceștia ne interesează mai de aproape.

Toți aceștia lucrează pripit, grăbit, cu o încordare momentană mare, timp foarte scurt înșe, căci obosesc iute și de grabă. Toți aceștia trândăvesc plănuid atâta timp, pân' ce sau sub influința vre-unei inspirații mai înalte sau sillți de lipsă, nu se prind de lucru. Așa dicând nici când nu se hotăresc la lucru sub influința voinței lor propriie. Când lucrează apoi lucrul început tot mereu îl întrerup, căci le lipsește răbdarea necesară de a-l pute isprăvi; fac apoi pause mari, nici decum proporționate cu lucrul isprăvit. Nefericiții aceștia chiar și dacă ar vré să lucreze mai intensiv, timp mai îndelungat nu vor pute, căci le lipsește puterea necesară de voință.

Fiind astfel siliți de a petrece timpul scump în

„dolce far niente“ vor pute lucră de tot puțin și astfel viața le va fi o prăpastie plină de suferințe, lipse și necasuri.

Toți aceștia sânt inse totodată și nevrastenici și deci spre mângăierea lor, medicul le poate ajuta. Vindecându-i de nevrastenie, îi scapă și de trândăvie.

Scopul vindecării e: ca munca lor periodică împreună cu un zël, cu o sirguință, cu o încordare momentană mare, întreruptă inse tot mereu în urma lipsei de răbdare, în urma oboselii prea de grabă intrate — s'o prefacă într'o muncă intensivă, de o durată mai lungă și deci mai spornică.

Acela deci, care șovăește mult timp pân' ce se hotărăște la ceva, care se lasă d'ași pe mâne, care dacă se și prinde de lucru, lucrează fără voie, cu silă, cu o încordare prea mare, fără răbdare și deci fără spor, acesta să se considere de apucat pe calea trândăviei și expus pericolului de a deveni cu timpul o massă neputincioasă de carne. Aceștia consulteze cât mai în grabă medicul și să nu-și neglige boala, care la început nu-l molestează într'atăta, are inse urmări cu atât mai grave și triste mai târziu. De prin biografiile multor bărbați mari, toți talente extraordinare, șcim, că aceștia — de și au lucrat puțin și au trândăvit mai mult — totuș au creat mai multe lucruri sublime, mărețe și frumoase.

Astfel *Alfieri*, marele dramaturg, avea obiceiul, că își făcea înainte de toate planurile dramelor sale. Aceștia apoi le puneau toate pe masa sa de scris, cu scopul ca vedându-le tot mereu înaintea lui doar se va hotări cândva să se prindă de lucru și să le îșprăvească. După multă socoteală și chibzuială îșprăvia apoi câte-una și 'n urmă iarăș nu lucră nimica mult timp și totuș câte și ce fel de drame a scris!

Rousseau, după mărturisirea sa proprie, trei ani de zile nu s'a putut hotări să scrie vre-un op mai de valoare.

Goethe, marele filosof și profundul cugetător, ale cărui multe scrieri ne fac impresia, ca și când ar fi scris ziua și noaptea necurmat, a lucrat pe și câte 3 ore și numai dimineața.

Darvin în toată viața lui tot bolnăvicios a fost, a locuit vara și iarna la țară în singuritate. Aici n'a fost iertat să-l cerceteze nimenea, căci și conversația cea mai neînsemnată i-a obosit mintea. El a lucrat numai o oră la și, dimineața de la 9—10.

Balsac n'a mai știut ce să facă de trândav ce a fost și totuș a scris 26 de volume groase.

Zola, unul dintre cei mai de frunte scriitori moderni, înzestrat cu o fantasmă pe cât se poate de bogată, d'abiă așteaptă acea minuță când se poate lăsa de lucru. N'are răbdare să citească lucruri abstracte și opurile științifice îi obosesc iute mintea. „Dacă lucrez mai mult, decât trei ore, me bolnăvesc așa de tare, încât trebuie să me pun în pat“. Aștea sânt cuvintele sale proprie. Dimineața scrie o oră, apoi se lasă de lucru; se odihnește, citește gazete, se primblă și numai în urmă se prinde de lucru.

Înzestrați toți aceștia în urma organizației deosebit fine a creierului lor cu calități spirituale deosebite, au putut și vor pute în totdeauna să presteze chiar și pe lângă muncă puțină multe lucruri frumoase, sublime, bune și folositoare. Aceștia chiar în conștiința talentului lor extraordinar au devenit trândavi. Pe trândavii sus șiși inse să nu-i seducă exemplele înșirate. Organizația creierului lor e de tot simplă, ca și a tuturor oamenilor în general și deci nici în privința

calităților lor spirituale nu se deosebesc prin nimica de semenii lor. Lucrând ei nu știu chiar și de câteori mai mult — dacă ar avé voință destul de tare pentru aceasta — decât cei înzestrați cu talente extraordinare, nici în acest cas nu vor prestă atâta.

Ei trândăvia — o repet — au s'o considere de un rezultat al unor stări bolnăvicioase din organismul lor. Din acest motiv îngrigescă-se la timpul seu, — dacă vreau, ca viața să nu le fie o sarcină, o povară, ca să se vindece radical.

Am șiș, că cei mai mulți trândavi sufer totodată și de nevrastenie. Simptomul principal al nevrasteniei e: că la toți indiviții, cari sufer de ea, *celulele celebrabile* funcționează neregulat. Consecințele funcționării acesteia sânt, că

1, toate funcțiunile psihice ale indiviților acestora decurg prea încet,

2, voința — cu deosebire — le slăbește pe și ce merge tot mai tare,

3, sub decursul lucrului organismul obosește iute și de grabă.

În chipul acesta vor pute lucră tot mai puțin și devin tot mai trândavi.

Așă dară prin vindecarea rațională a nevrasteniei îi scăpăm pe toți aceștia și de trândăvie.

La bolnavii nevrastenici avem să ne ținem în general de următoarele:

1, Trebuie să căutăm să le împărțim ziua într'un chip mai avantajos pentru însănătoșarea lor. Aceasta e condiția principală pentru ecvibrul lor sufletesc.

2, Să-i învățăm să țină dietă strictă, ca astfel să nu suferă de stomac; să nu fie somnoroși, nervoși și deprimați după mâncare, cari toate le cauzează mistuirea rea.

3, De bolnavii, cari dorm reu și neliniștit, trebuie să ne îngrigim, ca să doarmă bine și liniștit.

4, Să le dăm astfel de medicamente tonice, cari nu irită, ci cari întăresc organismul.

5, Diferite medicame, elixiruri, vinuri, sirupuri, pilule să nu prescriem nici când, căci toate acestea au o influință stricăcioasă asupra stomacului.

6, Massajul, dușul, gimnastica, biciclul, electricitatea, injecțiunea diferitelor săruri neutrale, frotajul, folosirea tuturilor acestora cu cumpăt s'a dovedit de bună. Bolnavii cu o stare mai bună materială cercezeze vara locuri climatice.

În special, un om trândav-nevrastenic are să se țină de următoarele:

Să se scoale dimineața la 7 ore, să lucreze vre-o 1 oră și jumătate; dejuneze la 9 $\frac{1}{2}$, citească și apoi epistolele, gazetele. La 10 ore să se prindă iarăș de lucru și să lucreze vre-o 1 $\frac{1}{2}$ oră, în urmă să se odihnească pân' la 12 ore. Acum prânzească, odihnească-se iarăș vre-o $\frac{1}{2}$ oră și 'n urmă facă o primblare de $\frac{3}{4}$ ore. După amiași îșprăvească și toate agendele curente și distragă-se pe cât se poate de mult. Cineze la 7 ore, odihnească-se apoi puțin, primble-se apoi vre-o oră și numai după aceasta să se culce.

Obicinuiescă-se, culce-se de timpuriu și 'n totdeauna la una și aceeaș oră.

Omul trândav slab, de tot nervos, care suferă de insomnie, culce-se îndată după cină. Acesta facă în general puțină mișcare, căci condiția de căpătenie pentru însănătoșarea lui e odihna multă. Mai târziu,

când se va mai intrămă, când își recâștigă puterile, atunci poate să-și împartă și el ȋiua în chipul sus ȋis.

Dieta încă e de mare însemnătate pentru cei trândavi-neurastenici. Aceia, — căroră le mistue stomacul reu de un timp mai îndelungat, — țină-se în privința mâncărilor de următoarele :

Să nu mânânce i

miez de pâne, supe, sauțe-uri, mâncări piperate, sărate și pipărcate, pește gras, raci, ostrige, plante crude (sălată verde și ridică), fluidități și plante cu un gust tare și iute (oșet, macriș, patlagele), mâncări grase ; cărnați, cardaboși, cartofi fripți, fasole uscate, carfiol, spargă, mâncări făcute cu lapte, poame crude, (abstrăgând de la persece și struguri), alături fierte, prăjituri de tot dulci.

Să mânânce :

pâne prăjită (rece), coage uscată de pâne, ouș moi, șoncă crudă, pește slab fript și fert, carne friptă — puțină înse, — fasole verȋi, purée de mazăre, de linte, de cartofi, andivio și țeler, prăjituri uscate și poame fierte înse puțin dulci, persece coapte și struguri în cantitate mică, brânză uscată. Mâncările să fie zămoase și de tot puțin sărate. Cafea poate să bea, puțină înse ; beuturile alcoolice sânt strict interȋdise, căci sânt foarte stricăcioase.

Dintre medicamente, în cas de se simțesc foarte oboșiți, le putem da puțin from.

Acestea sânt prescisele de căpetenie ale terapiei (vindecării) trândăviei.

Medicul trebuie să șcie înse cum ? și cât timp să le aplice, pentru ca să-și valideze efectul lor bun. Trebuie să țină cont mai departe de temperamentul, de firea și de multe alte împregiurări ale indiviȋilor respectivi și conform acestora trebuie să-i vindece.

Din toate acestea rezultă, că trândăvia avem s'o considerăm ca simptomul principal al neurasteniei, prin vindecarea căreia o putem și pe ea înlătură ; că terapia trândăviei se află încă în stadiul ei de desvoltare, căci doară lumea medicală numai de vre-o doi ani încoace se ocupă cu ea mai intensiv la iniȋiativa dată de Fleury prin cartea sa de mare valoare științifică intitulată „Introduction a la médecine de l'esprit“.

Pe de o parte înse, rezultatele indetultitoare obținute în urma diferitelor experimente făcute în direcȋia aceasta ; pe de altă parte activitatea febrilă desvoltată de atunci încoace pe terenul acesta, ne îndreptătesc a ȋice, că terapia trândăviei tot mai bine se perfecționează, tot mai mult se respândeșce și deci în vederea atător trândavi tot mai mare folos aduce omeniei.

Drd CORIOLAN NEDELCU.

SALON.

Teatru și litere.

(Corespondență din Bucureșci.)

Afișe mari anunță capitalei deschiderea Teatrului Național la 1/13 octombre.

În cursul vacanțelor și această instituȋiune a trecut printr'o serie de sgduituri, cari înse par a-i fi fost spre folos.

Înainte de toate, personalul artistic eră în anii precedenți mereu nemulțumit, pentru prea slaba remuneraȋie ce primiă în schimbul muncii ce trebuia să depună ; iar pe de altă parte, o samă de artiști erau împiedecați — ȋice-se, de fosta direcȋie — în avântul și dorința de a se manifestă.

Venirea dlui P. Grădișteanu în capul Teatrului a fost primită cu bucurie, fiind cunoscut noul director ca pricepător și iubitor de artă, și om cu multă rivnă pentru teatru.

Dl Grădișteanu a și reușit să exopereze mărirea subvenȋiei atât de la stat cât și de la comună, încât a fost în stare să creeze artiștilor lefuri cuviincioase, îndepărtând astfel și unul din neajunsurile trecutului.

Baritonul Aurel Eliad, care în cei doi ani din urmă n'a mai voit să se angajeze cu leafa ce i se putea servi de altă dată, a fost reangajat. Artistul dramatic V. Leonescu, care a debutat în afară de Teatrul Național în roluri de înteia mână, tocmai fiind că în teatru nu i se permitea aceasta, de asemenea a fost reangajat.

Pentru atragerea publicului, la noi adeseori rece pentru teatru, noul director a întocmit un program bogat în piese naționale și originale, — produse ale „mediului“, pentru „mediu“.

Și a mai întocmit și reprezentaȋii de duminică după amiaȋ, — pentru școlari și popor.

În aceasta ordine de idei imi permit o reflexiune asupra neplăcutului incident dintre dl I. L. Caragiale și directorul Teatrului Național.

Șciut este, că dl Caragiale vȋdând anunțate pentru stagiunea anului acestuia câteva din comediile sale, a pretins direcȋiei să le retragă din afisaj, deoarece dsa nu mai vrea să fie reprezentate piesele sale pe care-ensuș le socoteșce de „păcate ale tinerețelor“ sale !

Erupȋiunea dlui Caragiale este un lucru de ne înțeles, când șciut este, și este recunoscut, că în literatura noastră dramatică până acum acele „păcate ale tinerețelor“ sânt cele mai bune și cele mai mult gustate piese de teatru ; ele au creat și popularitatea și gloria literară a dlui Caragiale.

Comediile „Scrisoarea perdută“ și „O noapte furtunoasă“ vor fi înse jucate, cu toate că dl Caragiale a dat teatrul în judecată, pentru „nerespectarea dreptului seu de autor“.

*

Vara ce trecu de rëndul acesta a fost bună pentru gazetari.

Rēsboi de fapt, vorbe late de pace, crime, „trădări“, i-au făcut pe confrăți să nu se jeluiască de lipsa de material în „sesonul crastaveților“ — când Musele la noi sânt mute.

Sosi și septembrie, luna în care nu găseșci disponibil un librar, un editor — toți sânt ocupați cu cărțile didactice, căroră le-a sosit sesonul.

Prin această învălmășală, de copii, părinți și librari-editori plus autori de cărți didactice înse, totuș își face loc câte ceva și pentru oamenii cari nu au a face cu școala și de-ale școalei, cum e bunăoară vo-

lumul de poezii: „Freamăt“, de Duțescu-Duțu, care în curând va eși de sub tipar.

Dl Duțescu-Duțu este unul din talentații tineri poeți ai noștri, bine cunoscut publicului care se ocupă de producțiunile literaturii noastre contemporane.

Dsa pregătește cetitorilor sei o surprisă, publicând în volumul „Freamăt“ numai poezii inedite.

Când gălăgia ce ați este prin librării va fi redusă între păreții școalelor, credem că va vedea lumina tiparului și un roman: „Ovreul“ datorit dlui Crasescu Basarabeanu.

Romanul „Ovreul“ e luat din viața ovreilor din Moldova, în relațiile lor cu țeranul român.

Spiritul pătunțor și condeii maestru al autorului novelor „Spirca“ și „Smaranda Babei“ ne va cauza noi plăceri intelectuale, cu deosebire acum când ni se prezintă într-o voluminoasă operă, care ne vorbește din viața de la țară.

MEFISTO.

Ilustrațiunile noastre.

Vilhelmina regina Holandiei. La 24 august s'a petrecut în Amsterdam o mare serbătoare, încoronarea tinerei regine Vilhelmina a Holandiei, care devinând majoră, a urmat pe tron. Din incidentul acesta, am publicat deja biografia tinerei regine, acum dăm portretul ei.

Tot cu privilegiul acesta mai publicăm done ilustrațiuni. Prima înfățișează:

Palatul regal din Amsterdam, capitala Holandiei, oraș și port la gura râului Amstel, la marea nordică, cu 300.000 de locuitori, cari fac comerț însemnat.

Palatul regal din Haga, mai simplu și mai vechiu, încheie șirul ilustrațiunilor noastre.

LITERATURĂ.

Știri literare. Dl Th. M. Stoenscu va scoate în curând la București un volum de „Nuvele“, aproape de 600 pagini. — Dl St. Basarabeanu (Vr. Crasescu) a scris un volum intitulat „Ovreul“ din viața ovrenimei și a țeranilor din Moldova; romanul pe care ni-l anunță și corespondența de mai sus, va apare în curând la București.

O poveste de Carmon Sylva. Ziarul din Paris „Le Gaulois“ cu data de 2 octombrie st. n. publică o poveste de Carmen Sylva precedată de următoarele rânduri: „Această poveste, care va face pe cei mari să cugete și pe cei mici să râdă, a fost editată în puține exemplare pe care Carmen Sylva — M. S. regina României — le-a distribuit persoanelor care au onoarea de a fi în anturajul reginei. Augusta autoare a scris în limba germană textul original — reproduș în fac-simile și spiritual ilustrat de compatriotul nostru dl André Lecomte Nouy — cu o triplă traducțiune în franțuzește, românește și englezește. O indiscrețiune ne-a pus în posesiunea unuia din prețioasele exemplare ale Domnului Pulcinel (titlul poveștii, N. R.) Ar fi fost păcat de a lipsi publicul frances de această încântătoare poveste, demnă de Andersen; niciieri autoarea „Cugetărilor unei regine“ nu este atât de gustată ca în țara noastră. Carmen Sylva o știe și va găsi fără îndoială un motiv de indulgență pentru indiscreția

noastră“. — Grăbim să facem și noi o plăcere publicului nostru cetitor, publicând în nr. acesta, după diarele bucureștene, textul românesc al acestei spirituale povești a reginei-poete.

Academia Română în ședința de vineri 7 oct. n. e aprobat concursul ținut la școala de poduri și șosela pentru o bursă din fondul Adamachi, acordată unui inginer pentru studiul special al electricității cu aplicațiunile sale la industrii. S'a hotărât ședința publică pe vinerea viitoare când dl V. A. Ureehiă va comunica mai multe documente, între care unul constatând că Gheorghe Lazăr a fost rechemat la școala de la Sf. Sava din 1823 sub Grigore Ghica, altul constatând existența în țară a unei fabrici de hârtie sub Matheiu Vodă Basarab, asemenea o scrisoare a lui Colescu cerând de la Kisseleff publicarea gramaticii și dicționarului seu, cari și astăzi se află în manuscris la Academie și în fine un memoriu asupra finanțelor și editațiilor publice sub Caragea.

Coartă între coplegi. „Foaia Populară“ a dlui Ilie Ighel a anunțat că „Foaia pentru toți“ redactată de dl Dum. Stăncescu a încetat. Am regretat aceasta, căci mica revistă a cărei moarte ni se anunță, prin mulțimea sa de traduceri și reproduceri, ținea totdeauna la moralitate, de aceea ne-am și mirat că-și făcea niște reclame mari, (precum avea obiceiul și reposata „Vatra“) pe cari apoi le trimitea gazetelor să le publice. Din norocire, șcirea răspândită de foaia dlui Ighel nu s'a adevărit, „Foaia pentru toți“ a apărut din nou, în frunte cu o strașnică refuzială pentru cel ce i-a scos moartea. Primim și o notiță-circulară din partea redacției, prin care sântem rugați să anunțăm, că „A apărut nr. 42 al *splendidei* reviste „Foaia pentru toți“. Care va să zică, nu mai e nici o îndoială, că șcirea a fost nentemeiată. Iată și foaia și — reclama.

Prima revistă română dobrogeană. De când cu înființarea cercului literar „Ovidiu“ în Constanța, sub presiul dlui Petru Vulcan, a început și în Dobrogea o mișcare oareș-care pe terenul literar. Un product al acestei mișcări este și revista „Ovidiu“ care a început să se publice în Constanța. Numerul prim este foarte interesant și conține: Cuvântul de acasă, de P. Vulcan; Monumentul triumfal de la Adam-Klisi, de Gr. G. Tocilescu. Operile, viața și exiliul lui Ovidiu. Ovidiu în exiliu, versuri de Petru Vulcan, precum și alte poezii de acelaș, de D. Naum, N. Tului; Numele Dobrogei în diferite timpuri, de Lt. M. D. Ionescu. Serbarea inaugurării bibliotecii Ovidiu, în care se află și depeșă trimisă primăriei comunei Sulmona unde s'a născut Ovidiu și răspunsul primarului de acolo.

Istoria artelor frumoase (arhitectură, sculptură, pictură, musică, din toate timpurile și din toate țările inclusiv România) e titlul unui volum de 500 pagini în 8° cicero, tipărit de dl N. E. Idieru, profesor de istorie și directorul școalei comerciale de gradul I din București. Prețul 7 lei.

Carte bisericească. Mitropolitul-primat al României, In. Pr. SSa Iosif Georgian, a tradus și tipărit cu cheltuiala sa „Viața și doctrina sfântului Vasile Arhiepiscopul Kefariei Kapodochiea“ (329—379,) lucrare de mare interes științific bisericesc.

Cum își învață Gertruda copiii, tradusă după I. H. Pestalozzi de dl Eniu D. Bălteanu, retipărită și adăogată cu o prefață și o schiță biografică a lui Pestalozzi, de dl V. Gr. Borgovan, profesor și directorul școalei de aplicațiune din București, a eșit de sub tipar acolo. Prețul 1.50.

TEATRU.

Teatrul Național din Bucureșol. Stagiunea s'a deschis joi, la 1/13 octombrie. S'au reprezentat piesele: „Concina“, comedie într'un act de Alexandri, muzica de C. Dimitrescu; „Cântecul lui Fortunio“, operă comică într'un act, muzica de Offenbach; „În timpul balului“, comedie într'un act de Pailleron, tradusă; și „Visul Dochiei“, poem dramatic într'un act și în versuri, de Fr. Damé și Ascanio, muzica de C. Dimitrescu. În aceste două din urmă piese debutară drele Lucia Sturdza și Eugenia Ciucurescu; ați sâmbătă, 3/15 octombrie, se va reprezintă comedia lui Caragiale: „Scri-soarea pierdută“.

MUSICĂ.

Artistul George Enescu, cu atâta entuziasm aplaudat astă-primăvară în concertele ce a dat la Bucureșci, a fost de curând la Iași, unde într'un cerc intim a cântat pe de rost la piano compunerile sale proprii, între cari și celebra „Simfonie română“. La sfârșitul lui octombrie tinerul artist va da și acolo un concert; apoi va plecă la Paris, spre a-și completa studiile.

Concertele dnei Irina Vlădala. În turneul seu artistic, dna Irina Vlădala a dat de curând concerte la Biserica-albă, Oravița și Vêrșeș, pretotindenii cu concursul baritonului Petrovici. Precum se scrie, concertele au fost bine cercetate de Români. Artistă a plecat să dea un concert la Panciova.

Pentru corurile vocale. Dl Iuliu Birou, învățător în Tievaniu-mare, lângă Oravița, anunță că a cules și aranjat pentru corurile vocale mixte și bărbătești, din compozițiile mai multor autori două liturghii, opt pricene și 12 cântări naționale. Conducătorii corurilor, dorind a le avé, au a se adresă la densusl.

PICTURĂ.

Pictura bisericeol din Tulcea. Guvernul român a ingrigit ca în Dobrogea, atât la Constanța, cât și la Tulcea, să se construiască câte o biserică frumoasă. Cea din Constanța e gata de mult și pictura e făcută de artistul Mirea. Cea din Tulcea s'a terminat de curând. Urmează să i se facă pictura. Ministrul cultelor a însărcinat cu facerea picturii pe artiștii Luchian și Artachino, cari își vor începe lucrarea în curând.

Un pictor român la München. Tinerul pictor român Ludovic Basarab are în palatul de cristal din München câteva tablouri cari au atras luarea aminte a cunoscătorilor de artă. Dl Ludovic Basarab e de loc din Galați.

Expoziție de tablouri în Bucureșol. Sâmbăta trecută s'a deschis la Ateneul din Bucureșci o interesantă și bogată expoziție de tablouri ale pictorului de acolo dl N. Grant.

SCULPTURĂ.

Sculptorul Bălăcesou, care se află acum la Veneția, a terminat bustul regretatului D. Cesianu, fost director al poștelor din România. Funcționarii tele-

grafo-poștali, cari au luat inițiativa pentru ridicarea acestui bust, au trimes aproape toți banii cât costă lucrarea. Bustul va fi inaugurat odată cu inaugurarea noului palat al poștelor în Bucureșci, al căruia creator a fost regretatul Cesianu, și va fi aședat în sala cea mare a acestui palat.

Busturi noue. Sculptorul Filip Maxin din Bucureșci a terminat busturile lui Cesar Boliac și C. A. Rosetti. Asemenea a terminat și o compoziție alegorică, inspirată de o poesie a lui Dante, pe care o va trimite la expoziția universală din Paris.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Inbuleul vicarului din Selagiu. La 21 septembrie s'au implinit 25 de ani, de când Rds. D. Alimpiu Barbuloviciu a fost introdus ca vicar foraneu episcopesc al Sălagiului, cu sediul în Șimleu. Din incidentul acesta Românii de acolo au voit să arangeze o serbare; aceasta inse pentru moartea împărătesei-regine nu s'a putut ține. Și până când serbarea proiectată s'ar puté pune la cale, inteligența română din Șimleu s'a cređut datoare să dea expresiune stimei sale; de aceea în ziua următoare, dimpreună cu funcționarii institutului „Silvania“ și în frunte cu directorul executiv al acesteia, dl Andreiu Cosma, s'au presintat la bine-meritul jubilat și i-au oferit un orologiu de masă cu inscripțiunea: „În amintirea zilei de 21 szet. 1898—funcționarii Silvaniei“. Jubilatul a mulțumit foarte emoționat.

Noul rector al universității din Iași. De curând s'a făcut la Iași alegerea rectorului universității. Au candidat dnii N. Culiănu, A. D. Xenopol și Caraiani directorul bibliotecii universitare. Dl Culiănu, care a obținut 24 de voturi, a fost reales. Dl Xenopol a obținut 22 voturi, iar dl Caraiani 17.

Internatul și pensionatul de fete în Cernăuți. Ministerul de culte și instrucțiune din Viena a încuviințat, la propunerea guvernului țării Bucovina societății „Doamnelor Române“ din Cernăuți, pentru ajutarea internatului și pensionatului de fete, subvențiunea anuală de 1200 fl. din fondul religionar gr. or. pentru durata de alți 3 ani, începând cu anul școlastic 1898/99. Ca condițiune s'a normat, ca locurile gratuite în aceste internate să se ocupe pe calea escrierii unui concurs.

C E N O U ?

Hymon. Dl Victor Ancean, notar la tribunalul reg. din Sibiu, s'a logodit cu dșoara Silvia Trifan. — Dl Procopiu Givulescu, ales preot gr. or. în Curtici, comitatul Arad, s'a logodit cu dșoara Anuța Beleş în Odvoș. — Dl Romul Busilla, absolvent de teologie al diecesei gr. c. de Oradea-mare, s'a logodit cu dșoara Emilia Gyenge din Dragomireșci, în Maramureș. — Dl Ioan Rus, absolvent de teologie și dșoara Rosalia Ciulean își vor serbă cununia la 6/18 octombrie în biserica gr. c. din Băbeni. — Dl Victor Chinian, respicient de finanțe și dșoara Iulia Pop din Salciva-de-jos, s'au fidanțat. — Dl Romul Vraciu, învățător gr. or. în Poiana-Sibiului, s'a logodit cu dșoara Ana Dobrota. — Dl Nicolae Dogariu, învățător în Teliu, se va cununa cu dșoara Eufrosina Frateș în Preșmer la 4/16 octombrie. — Dl N. Herescu, profesor la liceul Traian

din T. Severin, la 9 octombrie s'a cununat cu dsoara Sofia Mohora in Orșova. — *Di Trăian Lupu*, cancellist magistratual din Lugos, s'a logodit cu dsoara Alexandrina Vior din Orșova.

Știri personale. *Boala Esc. Sale mitropolitului Miron Romanul*, gălbănare în grad mare, de care suferă de câteva săptămâni, s'a agravat, încât inspiră îngrigiri. — *Di Stefan Stroia*, prim-vicenotar în comitatul Sibiiu, a fost ales protonotar al aceluiaș comitat, în locul reposatului Corneliu Tobiaș.

Inaugurarea „Bihorenei“ a fost salutată cu bucurie din toate părțile, atât prin scrisori, cât și prin diare. „Gazeta Transilvaniei“ a resumat informațiunea noastră din nr. trecut la primul loc al „știrilor zilei“. Iar „Tribuna“ a reproduș-o toată la loc de frunte, sub titlul „O serbare mișcătoare“ și însoțindu-o prin niște rânduri calde, prin cari anunță că de la Oradea-mare „vin vești despre niște momente înălțătoare ale iubirii frățesci, cari s'au vădut cu prilegiul inaugurării noului institut de credit „Bihoreana“. Apoi urmează astfel: „Momentele acestea dovedesc un spirit luminat și înalt, care singur ne poate ajută și mântui în vremurile grele ce ne-au ajuns pe toți. Fie ca acest spirit, singur vrednic de numele frumos al creștinismului și singur corespunzător veacului de libertate și progres, să rămână vecinic între noi; operând minunate făptuiri spre binele neamului întreg. De acest spirit să fie condusă „Bihoreana“ și de sigur frumoase roade va aduce Bihorului întreg“. Și introduce în fine raportul nostru cu următoarele rânduri: „Iată raportul „Familiei“ despre îmbucurătoarele momente, cari ne-au emoționat și vor emoționa, sântem siguri, tot sufletul bun românesc!“ „Tribuna Poporului“ publică o corespondență originală, prin care salută deschiderea Bihorenei. (Totodată co-regem și o greșeală vîrită în raportul nostru din nr. trecut și anume în lista membrilor direcțiunii, în loc de *Demetriu Horvath*, să se citească *Andrei Horvath*.)

Împăratul Germaniei în Palestina. Împăratul Wilhelm al Germaniei a plecat dimpreună cu împărăteasa Augusta să facă un voiaj în orient, spre Constantinopol, Palestina etc. Sultanul, neavînd parale, a fost silit să amanezeze juvaerele sale, ca să poată face primire împăratului și suitei sale.

O nouă descoperire a dlui Gr. G. Tocilescu. La depărtare de 4 km. de podul „Regele Carol I“ ce leagă Dobrogea cu România, pe malul drept al Dunărei, la o înălțime considerabilă, ilustrul nostru archeolog dl Gr. G. Tocilescu a descoperit o vechiă cetate care se bănușește a fi Axiopolis, cetate în floare pe timpul lui Traian, dărîmată și prefăcută în ruine în timpurile grele ale năvălirii barbarilor. Lucrările de săpare continuă cu activitate și se execută de soldați, sub supraveghierea dlui inginer Polonica. Dilele trecute dl prim-ministru Sturdza. însoțit de dl T. Lahovary și dl G. Cantili au vizitat locul acesta.

Done expoziții în Sebeșul-săsesc. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu va arangia de curînd în Sebeșul-Săsesc două expoziții și anume în zilele de 26—30 octombrie o expoziție de poame, struguri etc., iar la 30 octombrie o expoziție de vite cornute. Pentru premii, comitetului Reuniunii îi stau la dispoziție 700 coroane, din cari 500 ajutor din visteria statului și 200 ajutor din fondul economic al comitatului Sibiiu. La expoziția de poame pot lua parte ca exponenți toți locuitorii comitatului Sibiiu, iar la

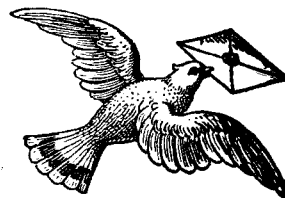
cea de vite numai proprietari din cercul pretorial al Sebeșului-săsesc și al Mercurei.

Un avocat român împușcat de un ungar. În comuna Husaseu lângă Blaș s'a petrecut vineri la 7 octombrie un fapt îngrozitor. Avocatul Vasile Olteanu din Blaș, ca plenipotențiatul Institutului de bani „Patria“ din Blaș, a mers în ziua aceea la Husaseu, spre a lua în posesiune averea ungarului Orbok Antal licitată mai de mult. Vădînd aceasta datorașul, intr'atăta s'a infuriat, încât a tras două focuri de revolver în avocat, care muri la moment; apoi s'a împușcat pe sine și a ramas asemenea mort.

Cât costă gendarmii. În budegetul ministeriului de interne pentru anul viitor se preliminează pentru întreținerea gendarmeriei 5,290.956 fl., cu 213.127 fl. mai mult decît în anul curent.

Au murit: *Mihailu Poparad*, ces. și reg. căpitan în pensie, în Poșorta, la 3 octombrie, în etate de 71 ani; *Aurel Petruțiu*, rigorosant în drept, la Șepreuş, comitatul Arad, la 6 octombrie, în etate de 24 ani.

Poșta redacției.

Asă a fost să fie. O istorie grozavă. Nu înțelegem, că pentru ce trebuie să moară ea? Nu ni se motivează de loc.

!! Ve rugăm scrieți simplu și clar, ca cetitorul să înțeleagă ușor ce vreți să diceți. Limba greouie și forțată compromite fondul cel mai frumos.

Strada imprimeriei 46. Am regulat totul. Ve mulțumim. În curînd scrisoare.

Fără noroc. Regretăm că nu putem întrebuiță nici asta. Un colorit posomorit fără nici un rost.

Sonu din Gologani. Nici schiță, nici impresiune de călătorie. Nu se potrivește pentru foaia noastră. Manuscriptul vi s'a înapoiat.

Dsoarei A. A. în D. Abonamentul e plătit acurva până 'n prima octombrie an. c.

Buziaș Ne veți iertă, că îngustimea coloanelor nu ne a dat voie a reproduce toată notița întocmai precum ni s'a trimis.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

Oroloage americane de buzunar.

Cu garanța că nu-și perd coloarea de nickel, construcțiunea li e mai precisă și mai bună decît a celor mai scumpe.

Prețul unuia 3 fl.

Cu garanță până ce ține provisiunea.

Pentru acesta lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras automat

Fox, veritabilă fabricațiune solingenă, premiat la mai multe expozițiuni, exercițiul nu-i necesariu. Taierea exclusă. Muncă curată și comodă. Scutește de boală de piele. Durabil și cruțător de bani.

Bucata 3 fl.

Cuțitul din oțel cu *** iar celelalte părți din alpacca.

Un cuțit separat 1 fl.

Se poate comandă la

Alexandru Pollák comisionar principal

Budapesta V. ker. Kálmán-utza 11.

Colectantilor li se trimite după 5 exemplare gratuit.

2—26